

Karadeniz'in Kuzeyinde İskit-Grek İlişkileri

Scythian-Greek Relations in the North of the Black Sea

Eda DURMUŞ*

Öz

Orta Asya'da MÖ 800 yıllarında bir kuraklık yaşandı. Bu nedenle İskitler doğudan batıya göç etti ve Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara geldi. Grekler ise koloni kurmak amacıyla Karadeniz'e ulaştı. Bu esnada Grekler Karadeniz'in hem güneyinde hem de kuzeyinde koloni şehirleri kurdu. Bu gelişmeler sonucunda İskitler ve Grekler arasında ilişkiler başladı. Karadeniz'in kuzeyinde İskit egemenliğinden sonra Sarmat egemenliği başladı. Sarmat egemenliği döneminde de İskit ve Grek ilişkileri devam etti. İki toplum arasında iktisadi, askerî ve kültürel ilişkiler oldu. Grek kolonistler İskitlerden ihtiyaçları olan malları aldılar. İskitlere ise ihtiyaçları olan malları sattılar. İskit ülkesinden en fazla buğday ihraç edildi. Diğer ihraç malları arasında sığır, deri ve kürk bulunuyordu. İskit ülkesine Grek malları ve zanaat ürünleri ihraç ediliyordu. Bunların başında zeytinyağı ve şarap geliyordu. İskit askerî gücünü ve İskitlerin ok atıcılıktaki başarısını bilen Grekler, Atina şehrinin korumasında İskit okçularından yararlandılar. İskitler gelenek ve göreneklerine çok bağlıydılar. Dış kültür etkileri ve karşılıklı kültürel etkileşime kapalıydılar. Buna rağmen İskitlerden Grek kültür çevresine gidenler oldu. Kendi kültürlerini anlatma ya da kendi kültürleriyle Grek kültürünü karşılaştırma imkân buldular. Bu çalışmada İskitler ile Grekler arasında gerçekleşen ilişkiler iktisadi, askerî ve kültürel boyutuyla ortaya konulmaya çalışıldı.

Anahtar Kelimeler: İskitler, Grekler, Karadeniz, Kültür, Ticaret

Abstract

There was a drought in Central Asia around 800 BC. Therefore, the Scythians migrated from east to west and came to the steppes north of the Black Sea. The Greeks reached the Black Sea to establish a colony. Meanwhile, the Greeks established colonial cities both in the south and north of the Black Sea. As a result of these developments, relations began between the Scythians and the Greeks. After Scythian rule, Sarmatian rule began in the north of the Black Sea. Scythian and Greek relations continued during the Sarmatian rule. There were economic, military and cultural relations between the two societies. Greek colonists bought the goods they needed from the Scythians. They sold the goods they needed to the Scythians. Most wheat was exported from the Scythian country. Other exports included cattle, leather and fur. Chief among these were olive oil and wine. Knowing the Scythian military power and the success of the Scythians in archery, the Greeks took advantage of the Scythian archers to protect the city of Athens. Scythians were very attached to their traditions and customs. They were closed to external cultural influences and mutual cultural interaction. Despite this, there were some Scythians who went to the Greek cultural environment. They had the opportunity to explain their own culture or compare their own culture with Greek culture. In this study, the relations between the Scythians and the Greeks were tried to be revealed in their economic, military and cultural dimensions.

Key Words: Scythians, Greeks, Black Sea, Culture, Trade

Makale Geliş Tarihi: 02.08.2024. Makale Kabul Tarihi: 10.09.2024.
Araştırma Makalesi / Künye: DURMUŞ, Eda. "Karadeniz'in Kuzeyinde İskit-Grek İlişkileri". Gazi Akademik Bakış Dergisi (GABD), 18/35, (Aralık 2024): s.39-52. DOI: 10.19060/gav.1598490

* Dr., Bağımsız Araştırmacı, E-mail: edadurmus06@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-0460-4712.

Akademik
Bakış
39
Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

Giriş

Orta Asya bozkırlarında MÖ 800 yıllarında bir kuraklık oluşmuş ve uzun sürmüştür. Bu durum Orta Asya ve Güney Rusya bozkırlarında ciddi nüfus hareketliliğine neden olmuştur. Otlaklar kuraklıktan olumsuz yönde etkilenmiş, doğu bozkır bölgelerinde yaşayan Hun boyları Çin'in kuzeybatısında sınır bölgelerine kaymak zorunda kalmışlardır.¹ Çin kaynak verilerine göre MÖ 8.yüzyıl başlarında Hunlar Chou ve Çinlilerle savaşmak durumunda kalmıştır. Bu gelişmeye sebep olarak Choular tarafından her yerde garnizon kurulması ve Hun otlak alanlarının daralması gösteriliyor.²

Bu gelişmeler sonucunda Hunlar Çin sınırından daha batıya çekilmiş, orada yaşayanların yerlerinden kaymalarına neden olmuşlardır. Bütün bu gelişmeler her boyun daha batısında bulunana saldırmasına ve bozkırda çok geçmeden büyük bir göç hareketinin başlamasına zemin oluşturmuştur. Her boy, yeni otlak alanlarına sahip olmak için daha baida bulunanlara saldırma durumunda kalmıştır.³

İskitler doğudan batıya doğru kavimlerin birbirlerini sıkıştırmaları sonucunda ortaya çıkmıştır. Bunların MÖ 8. yüzyılda Kimmerlerin ülkesine geldikleri kabul edilmektedir⁴. Herodotos konargöçer İskitlerin Asya'da yaşadıklarını ve Massagetlerle yaptıkları savaştan yenik çıkarak, Kimmerlerin yanına göçtüklerini bildirmektedir.⁵ Fakat İskitlerle Greklerin tanışmaları Grek ticaret kolonileri zamanına rastlamaktadır. Bilindiği üzere, Grekler Karadeniz kıyılarına koloniler kurarak, bir takım ticarî faaliyetler de bulunmuşlardır.⁶

İskitler Karadeniz'in kuzeyindeki Kimmer yurdundan başka Ön Asya'ya kadar çok geniş coğrafyaya kısa zaman sürecinde yayılmıştır. İskitlerin tarihini çok daha öncelere götürmek isteyenler bulunmakla birlikte, sağlıklı sonuçların alınabilmesi yazılı kaynak olmamasından dolayı mümkün olamamaktadır. İskitler yukarıda adı geçen Kimmer yurduna, Asarhaddon'un adlarını zikrettiği dönemden önce, MÖ 8. yüzyılın ortaları ya da bu tarihten biraz daha sonra gelmiş olmalıdır.⁷

İskitler at üzerinde Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara geldiklerinde başka bir gelişme ise Greklerin özellikle Karadeniz sahil şeridinde gelmeleri olmuştur. İskitlerin bu bölgeye gelmeleri ile Greklerin gelişi kronolojik olarak örtüşmektedir. Grek şehirlerinin kuruluşuna temel olan etkenlerden biri

- 1 M. Taner Tarhan, "Eskiçağ'da Kimmerler Problemi", *VIII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1979, s. 365.
- 2 Wolfram Eberhard, *Çin Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2. Baskı, Ankara 1987, s. 38- 39.
- 3 Tamara Talbot Rice, *The Scythians*, Thames and Hudson, 2. Baskı, London1958, s. 43.
- 4 İlhami Durmuş, *İskitler*, Akçağ Yayınları, 6. Baskı, Ankara 2017, s. 92.
- 5 Herodotos, *Herodot Tarihi*, (çev. M. Ökmen), 3. Baskı, Remzi Kitabevi. İstanbul 1991, IV, 11.
- 6 Arif Müfid Mansel, *Ege ve Yunan Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 11. Baskı, Ankara 2020, s. 177-178.
- 7 İlhami Durmuş, a.g.e., s. 93.

Görüş

Akademik
Bakış

40

Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

göçler olmuştur. Grek tarihinde bu iki defa tekrar etmiştir. Birincisi Tunç çağ sonundaki istilâlar ve kaynaşmalar sonucu Ege adalarına ve Batı Anadolu kıyılarına yapılan göçler ve yerleşmelerdir. İkincisi ise MÖ 8.- 6. yüzyıllarda Akdeniz, Kuzey Ege ve Karadeniz'e yönelen göçler ve yerleşmelerdir.⁸ Greklerin bu büyük kolonizasyon hareketinin asıl nedeni Grek kentlerindeki nüfus fazlasını yeni kurulan kolonilere aktarmak oluşturmıştır. Bunun yanında Grekler, söz konusu kolonileri, ürettikleri malları satacakları birer Pazaryeri olarak görmeleridir. Toprak yetmezliği ve tarım alanlarının her geçen gün daralması nedeniyle nüfus fazlasını yeni kurulan kolonilere aktarma faaliyetlerini de birer göç hareketi olarak değerlendirebilir.⁹

Grekler bu gelişmeler sonucunda denizci bir kavim olarak ve deniz yollarını kullanmak suretiyle boğazlardan geçerek Karadeniz'in hem güney hem de kuzey sahillerine yakın yerlerde koloni kentleri kurmuşlardır. Greklerin İskitlerle ilişkileri Karadeniz'in kuzeyinde koloni kentleri kurmalarıyla birlikte başlamıştır.

Karadeniz'in Kuzeyinde İskit ve Grekler

Karadeniz'in Kuzeyinde İskitler

İskitler doğudan batıya doğru yöneldiklerinde, Karadeniz'in kuzeyinde bulunan bozkırlarda yaşayan Kimmerlerle karşı karşıya gelmişlerdir. Bu hususta Herodotos şu bilgiyi vermektedir:

“İskitler geldikleri zaman, Kimmerler büyük bir istilâ karşısında oldukları düşüncesiyle toplanıp görüşmüşler. Düşünceler bölündü, iki taraf da dediğinden şaşmadı, ama krallardan yana olanların düşüncesi daha bir yürekliydi. Halkın eğilimi kendiliklerinden çıkıp gitmekti, böylesini uygun buluyordu; bu çapulcu alayını beklemek büyük bir tehlikeye atılmaktı; krallar ise yurtlarını bu istilâcılara karşı savunmak istiyorlardı. Ne halk krallarının dediğine olur diyordu, ne de krallar halkın krallar, halkla beraber kaçıp gitmektense yurtlarında kalıp ölmeye karar verdiler; şimdiye kadar yurtlarının sefasını sürmüşlerdi ve onu bırakırlarsa başlarına gelmedik belâ kalmayacaktı, durum öyle gösteriyordu. Sonunda halk ve kralları ikiye bölündüler ve sayıları birbirine denk olduğundan, birbirleriyle dövüştüler ve Kimmer halkı kardeş eliyle ölenleri Tyras ırmağı kıyılarına gömdü, mezarları hâlâ durur. Geride kalanlar, onları mezarlarına koyduktan sonra yurtlarını bırakıp çıktılar, İskitler geldiğinde kimseler kalmamıştı”.¹⁰

Bu veriler İskitlerin Kimmer ülkesine doğudan girdiklerini gösteriyor. Kimmerler kendi aralarında mücadele ettikleri için İskit yayılımına engel olmuyor. Kimmerlerin yurtlarını terk etmeleri sonucunda bu bozkırlara İskitler yayılıyor. İskitler MÖ 8. yüzyılın sonlarından itibaren bu çevrede varlıklarını sürdürüyor.

8 Aşkudil Akarca, *Şehir ve Savunması*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2. Baskı, Ankara, 1987, s. 21.

9 Ekrem Memiş, *Tarihi Coğrafyaya Giriş*, Ekin Yayın Basın Dağıtım, 2. Baskı, Bursa 2012, s. 50.

10 Herodotos, a.g.e., IV, 11.

İskit egemenliği Sarmatların siyasi bir güç olarak ortaya çıkmalarına kadar devam etmiştir. MÖ 4. yüzyılın ortalarından sonra Karadeniz kuzeyi bozkırlarında Sarmat güç ve baskısı artmıştır. Bu çevrede boyların birbirini batıya itmeleriyle Sarmatlar da batıya doğru hareket etmiştir. Bütün bu gelişmeler İskitlerin güç kaybetmesine neden olmuştur. Sarmat baskısı sonucunda İskitler daha batı ve güneye yönelmişlerdir.¹¹ İskitler kendileri için daha güvenli yerler aramaya başlamış ve Tuna nehrinden batıya geçmişlerdir. "Küçük İskitya" olarak bilinen Dobruca ve çevresini ele geçirmek istemişlerdir.¹² İskitlerin batıya ilerlemeleri devam ederken, MÖ 339 yılında Makedonyalı Phillip onlarla Tuna nehrine yakın bir yerde karşılaşmıştır. Her iki taraf arasında gerçekleşen savaşta İskitler yenilmiş ve güç kaybetmek zorunda kalmışlardır.¹³

Bütün bu gelişmeler İskitlerin Tuna, Donetz ve Dinyeper bölgelerinden ayrılmalarına neden olmuştur. İskitler bu toprak kaybıyla iki parça halinde varlıklarını sürdürmeye devam etmiştir.¹⁴ İskitlerden bir kısmı Tuna çevresinde "Küçük İskitya" olarak bilinen bölgeyi yurt tutmuştur.¹⁵ Diğer bir grup ise Kırım'ı yerleşmiştir. Bu iki bölge de coğrafi özelliklerinden dolayı doğu taraftan gelebilecek düşman saldırılarına karşı, az sayıda insanla savunulabiliyordu. "Küçük İskitya" Romalılar tarafından ele geçirilinceye kadar İskit hâkimiyetinde kalmıştır. İskitlerden diğer grup Kırım'da Sarmatlara karşı ciddi bir direnç göstermiştir.¹⁶ Batıdan Keltler, doğudan ise Sarmatlar İskitleri tehdit etmeye başlamıştır. MÖ 3. yüzyılın başlarında Sarmatlar Don nehri civarına ulaşmışlar, belirtilen yüzyılın sonlarına doğru ise nehrin batısına da yayılmışlardır. Bu gelişmelerle birlikte İskitler Kırım'da toplanmaya başlamışlardır.¹⁷ İskitler MÖ 2. yüzyılın sonlarında güç kazanmışlar, yayılma alanları Dinyeper nehrine kadar genişlemiştir. Olbia şehri de İskit denetiminde bulunuyordu. Bunu İskit hükümdarı Skiluros tarafından kestirilen paralar da gösteriyordu. İskitlerin bu durumu zaman içinde değişmeye başlamıştır. Kırım'da varlıklarını sürdüren İskitler tekrar güç kaybetmeye başlamıştır.¹⁸ Sarmat baskısı İskitler üzerinde devam etmiştir. Sarmat hâkimiyetinde yeni savaş silahları, metal üzenği kullanımları ve ağır süvari birliklerine sahip olmaları etkin rol oynamıştır. Sarmat gücü karşısında İskitler fazla dayanamamıştır. İskitler MÖ 2. yüzyıla kadar varlıklarını koruyabilmişlerdir. Gotların Karadeniz kuzeyindeki bozkırlara yönelişiyle İskit siyasi varlığı tamamen son bulmuştur.¹⁹

- 11 George Vernadsky, *A History of Russia, Ancient Russia*, I. Cilt, Yale University Press, New Haven 1943, s. 74
- 12 Ekrem Memiş, 1987: 32.
- 13 Arif Müfid Mansel, a.g.e., s. 420.
- 14 John Harmatta, *Studies on the History of the Sarmatians*, Pazmany Peter Thdomanyegyetemi Görög Filologiai Intezet, Budapest 1950, s. 8.
- 15 George Vernadsky, a.g.e., s. 84.
- 16 John Harmatta, a.g.e., s. 8.
- 17 George Vernadsky, a.g.e., s. 73.
- 18 John Harmatta, a.g.e., s. 10.
- 19 Tamara Talbot Rice, a.g.e., s. 50.

MÖ 2. yüzyılın başı İskitlerin Sarmatlarla mücadelesinde bir dönüm noktası olmuştur. Kırım ile Dobruca hariç olmak üzere bütün Karadeniz kuzeyi bozkırları Sarmat egemenliği altına girmiştir. Dolayısıyla İskit egemenlik alanı oldukça sınırlanmıştır. Bu bağlamda belirtilen kültür coğrafyasında MÖ 2. yüzyıl başlarında büyük ölçüde İskit egemenliği son bulup, Sarmat egemenlik dönemi başlamıştır.²⁰

Başlangıçta Karadeniz kuzeyindeki bozkırlarda Sarmat egemenliği insanların hayatına olumsuz yönde etki etmiştir. Savaş dönemi bitince Sarmatlar barışı sağlayabilmiştir. Özellikle bozkırda yaşayanlarla Grekler arasında ticari ilişkiyi kurabilmişlerdir.²¹ Sarmatlar da İskitler gibi konargöçer olduklarından tarım ürünleri ile el sanat ürünleri konusunda komşu topluluklara bağımlı kalmışlardır. Bundan dolayı komşularıyla ticari ilişkilerini sürdürmek ve ticaret yolları üzerinde hâkimiyet sağlamak için birçok problem yaşamışlardır.²² Sarmat egemenlik dönemi bazen mücadele bazen de ticari ilişkileri devam ettirme ve iyi ilişkiler kurma şeklinde geçmiştir.

Karadeniz'in Kuzeyinde Grekler

Karadeniz'in kuzeyinde yalnız İskitler ve başka bir bozkır kavmi olan Sarmatlar hakimiyet mücadelesi yapmamışlardır. Diğer taraftan Grekler İskitlerin Karadeniz'in kuzeyinde Karadeniz'e yakın yerlerde koloni şehirleri kurmaya başlamışlardır. Özellikle Karadeniz kolonilerinin kurulmasında Miletoslular önemli bir yer tutmuştur. Onlar, Yunanistan şehirlerinden daha geç olarak kolonizasyon hareketine katılmışlardır. Ancak Ege bölgesinde şartlar uygun olmadığından, Marmara ile Karadeniz kıyılarına ulaşmak zorunluluğu duymuşlardır.

"Miletoslular ilk önce Çanakkale boğazı'nda Sestos'un karşısında Abidos'u (Aydos) meydana getirdikten sonra Kapıdağ Yarımadası'nı kara ile birleştiren dar berzahta iki limana sahip bulunan Kiyzikos'u ve Gemlik körfezinde Kios (Gemlik) kolonilerini kurmuşlardır. Yine aynı körfezde bulunan Mirleia'nın (Mudanya) daha önceleri Çanakkale boğazı'nda Lampsakos (Lapseki) kolonisini oluşturmuş olan Kolofonluların eseri olduğu anlaşılıyor. Miletoslular Marmara'dan Karadeniz'e çıkarak kıyılarda ticaret ve balıkçılık merkezleri olmaya elverişli birçok bölgelere yerleşmişlerdir. Anadolu'nun kuzey kıyılarında sonraları büyük önem kazanmış olan şehirler arasında Sinope (Sinop), Amisos (Samsun), Kerasos (Giresun) ve Trapezus (Trabzon) gösterilebilir".²³

Karadeniz'in batı, doğu ve kuzey kıyılarında, özellikle büyük nehirlerin ağızlarına yakın yerlerde balıkçılık istasyonları, Kırım Yarımadası, Kimmerya Boğazı ile Kafkasya kıyı bölgelerinde ticarete yönelik limanlar oluşturulmuştur. Karadeniz batı bölgelerinde ise "Apollonia, Mesembria, Tomoi

20 İlhami Durmuş, "Tuna Nehri Çevresinde İskit ve Sarmatlar", *Gazi Türkiyat, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Cilt 1, Sayı 4, 2009, s. 13.

21 George Vernadsky, a.g.e., s. 84.

22 George Vernadsky, a.g.e., s. 84- 85.

23 Arif Müfit Mansel, a.g.e., s. 167- 168.

Gazi

Akademik
Bakış
43
Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

(Köstence) ve İstros” önemli şehirlerdi. Dinyester ağzında “Tiras, Bug ağzında ise Olbia” önemli şehirler arasında sayılabilir. Kırım Yarımadası’nda başlıca İyon koloni merkezleri Teodosia, Pantikapaion (Kerç), Fanagoreia idi. Dioskorisa ise Karadeniz’in doğu kıyılarında önem kazanmıştı.²⁴

İyon kolonistleri cezbeden kıyıların yakın çevresi doğal zenginlikleri bakımından önemliydi. Marmara bölgesinin bağları ile zeytinlikleri, Boğazların balık zenginliği, doğu ve güney Karadeniz kıyılarında bulunan ormanlar, Kırım’ın buğday tarlaları, hayvan derileri ile yapağısı, kereste, Ural taşları ile madenleri Grekler tarafından ilgi duyulmasında etkili olmuştur.²⁵

Karadeniz’in kuzeyindeki bozkırlarda Sarmatlar MÖ 2. yüzyılında başlarında bütün topluluklar üzerinde egemenlik kurmuşlardır. Grek koloni şehirleri üzerinde İskit- Sarmat mücadelesinin olumsuz etkisi olmuştur.²⁶ İskitler koloni kentleri üzerinde egemenlik kurmaya çalışmışlardır. Sarmatlar ise İskitlerin gücünü kırmışlardır.²⁷ Sarmatların Don ve Dinyeper arasındaki bölgeyi ele geçirmeleri güçlerini daha da artırmıştır. MÖ 179 yılında Karadeniz halkları arasında yapılan antlaşma ticareti olumlu yönde etkilemiştir. Sarmat egemenliğinin genişlemesi bu dönemden sonra gerçekleşmiştir. Grek kentlerinin siyasi olarak korunmasıyla iktisadi gelişimden söz edilebilir.²⁸

Sarmat gücünün artmasıyla birlikte İskitler Sarmat oluşumu içinde yerlerini almışlardır. Karadeniz bölgesinde bu yeni oluşumla Grek kentleri olumsuz etkilenmiştir. Sarmatlar bütün Grek şehirlerini egemenlikleri altına almaya çalışmışlardır. Sarmatlar MÖ 2. yüzyılın sonlarına doğru Olbia kentini ele geçirmek istemişlerdir. Onların asıl maksadı Grek şehirlerini kendi egemenlikleri ya da kendilerine bağlı birinin egemenliği altına almak şeklinde olmuştur.²⁹ Sarmat egemenliği Kırım gibi Dobruca’da da ortaya çıkmıştır.³⁰

Grek koloni şehirleri MÖ 2. yüzyıldan sonra da Sarmat kontrolünde kalmıştır. Onlar büyük bir siyasal güç olarak kalmalarında ekonomik çıkarlarını ön planda tutmuşlardır. Grek koloni kentlerinin kontrol altında tutulmasıyla Sarmat imparatorluğunun hayatını sürdürmesi söz konusu olmuştur. Sarmatlar Karadeniz kuzey kıyısında bulunan Grek koloni şehirlerini egemenlikleri altında tutmak suretiyle ekonomik güç kazanmışlardır. Bu durum doğrudan ekonomik çıkarlarıyla bağlantılı olmuştur.³¹

İskit-Grek İlişkileri

İktisadi İlişkiler

İskitler Karadeniz’in kuzeyine geldiklerinde en çok Greklerle ticari ilişkilerini geliştirmiştir. Özellikle Greklerin Karadeniz’in kuzeyinde Kırım ve çevresi

24 Arif Müfid Mansel, a.g.e., s.177-178.

25 Arif Müfid Mansel, a.g.e., s. 179.

26 George Vernadsky, a.g.e., s. 91.

27 İlhami Durmuş, *Sarmatlar*, Akçağ Yayınları, 3. Baskı, Ankara 2012, s. 105.

28 John Harmatta, a.g.e., s. 11- 12.

29 John Harmatta, a.g.e., s. 14.

30 John Harmatta, a.g.e., s. 15.

31 İlhami Durmuş, a.g.e., s. 108.

başta olmak üzere koloni kentleri kurmaları ticaretin gelişmesine etki etmiştir. Burada Grek kolonistler ticaretin gelişmesinde etkili olmuştur. Kendi ihtiyaçları olan malları İskitlerden almışlar. İskitlerin ihtiyacı olan malları da onlara satmışlardır. Böylece barış dönemlerinde İskit ve Grekler arasında canlı bir ticaret oluşturulup, gerçekleştirilmiştir.

İskit İhracatı

Klasik çağda Kuzey Karadeniz'den yapılan ihraç ürünlerinin başında buğday başta olmak üzere tahıl mahsulatı geliyordu. Bilindiği gibi Herodotos Aşağı Bug ve Dinyeper boylarındaki boyların satmak amacıyla buğday ettiklerini belirtmekteydi. MÖ 4. yüzyılda Bospor Krallığı, bozkır bölgesinden yapılan ihracatın önemli bir kısmını tekeline almıştı. İskitlerde ihracata dönük ziraat bütün bozkıra yayılmıştı. Henüz Herodotos zamanında Kuzey Kırım, Krali İskitlerin göçebe kesimi tarafından işgal edilmişti. Ancak, Strabon'un da belirttiği gibi, Bospor Krallığı'nın buğday ihracatını tekelinde tuttuğu dönemde Kırım bozkırında yaşayan ahali yoğun bir şekilde tarımla uğraşıyordu. Bospor'un büyük hacimdeki buğday ihracatı sadece köy tarımına dayanamazdı. Bu yüzden krallar ve aristokrat kesim, yarımada'nın bozkır kesiminin bir kısmını kiralamışlardı. Olbia'da ve İskit hükümdarlarına bağlı diğer yerlerde kestirilen sikkelerde, İskit aristokratlarının buğday ihracat işlerine iştirak ettiklerini açıkça gösteren buğday başağı resmi işlenmiştir. Olbia Kitabeleri, MÖ 3.- 2. yüzyıllarda burada Protogenes gibi büyük hububat tacirlerinin bulduklarından söz etmektedir. Bospor altın ve gümüş işlerinin Ukrayna'nın orman- bozkır şeridinde Kiyef, Poltava ve Harkov'a, Don boyunda ise Voronej'e kadar yayılmış olması göz önünde bulundurulursa, Bospor limanlarının tüm Podneprov ve Podonye bozkırlarından, belki orman- bozkır şeridinden, kısacası tarımın geliştiği her yerden hububat ve diğer malları ihraç ettiklerini düşünmek gerekir. Zengin İskitlere ait mezarlarda (Chertomlyk'de diğer kurganlarda), İskitlerle aynı kültürü paylaşan orman- bozkır halklarından muhtemelen Neuri ve Budinlere mensup aristokrat kurganlarında oldukça değerli Bospor altın ve gümüş işlerine rastlanması, bu halkların İskitlerle ticari münasebetlerde bulunduğunu ve hatta bu ticareti tekeline aldıklarını, galip bir ihtimalle Bospor dış ticaret malları arasında buğday birinci sırada yer aldığı için, bilhassa hububat ticaretiyle uğraştıklarını göstermektedir.³²

İskit ülkesinden ihraç edilen ürünler arasında buğday en önemli yeri tutuyordu. Bal, balmumu gibi ürünler buğdayla yarışabilecek durumda değildi. Sığır türü hayvanlar ile deri ihracatının ne ölçüde olduğu belli değildi. MÖ 3.- 2. yüzyıllarda İskit ülkesinden talep edilenler arasında canlı hayvan önemli bir yere sahipti. Karadeniz kuzeyinden buğday ihracatının düşmesiyle yerini hayvan ticareti almış görünüyor. Grekler tarafından İskit sığırları çok eskiden beri bilinmektedir. Homeros tarafından İskitler için sığır çobanları tabiri kullanılıyor. Herodotos ve daha sonraki yazarlar İskit ülkesinde at,

Görüş

Akademik
Bakış

45

Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

32 B. N. Grakov, *İskitler*, (Çev. Ahsen Batur), Selenge Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2006, s. 107- 108.

sığır ve koyunlar hakkında kayda değer bilgiler veriyor. İskit ülkesinden sığır ve deri ihracı Grek kolonileri zamanında ya da daha önce başlamış olabilir.³³

Yunanistan'a Karadeniz kuzeyinden getirilenler arasında kürk de bulunuyordu. Herodotos tarafından Olbia'dan Ural'a kadar uzanan kervan yolu ve bu çevrelerde yaşayan avcı topluluklardan bahsedilmektedir. Bu çevrelerde su samuru ve kunduzdan söz etmektedir. Söz konusu hayvanların derileri elbise yapımında kullanılıyordu. Strabon tarafından kunduz ve derilerinin Tanais üzerinden ihraç edildiği belirtiliyor.³⁴

İskit İthalatı

İskit ülkesine Grek malları ve zanaat ürünleri gönderiliyordu. İthalatın bir kısmı deniz yolu, zanaat ürünlerinin bir kısmı Olbia, Bospor ve Kuzey Karadeniz'in diğer şehirleri üzerinden yapılıyordu. İskit dönemi boyunca ithal malları arasında pek fazla değişiklik olmamıştı. Henüz kolonizasyon döneminden önce şarap ithal ediliyordu. Şarap taşımakta kullanılan Greklere ait büyük amphoralardan bin kadarının kırıkları höyük kazılarında ele geçirilmiştir. Özellikle kurganlardan ele geçirilen yüz kadar bütün haldeki amphora ise müzelerde korunmaktadır. Bu tür amphoralarda İskit ülkesine zeytinyağı da sevk ediliyordu. Bu malın İskit ülkesine sev edilmesi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. Belki zeytinyağı ikinci derece ihraç ürünleri arasındaydı.³⁵

Şarap genellikle Ege adalarından, ama özellikle Kios (Sakız), Kos, Thasos, Rodos ve diğerlerinden; Küçük Asya'dan ise yarımadanın kuzey sahilinde yer alan Sinop Herakles (Ereğli) den getiriliyordu. Amphoraların damgalanmasında kullanılan yağ da Samos adasıyla yine Sinoptan getiriliyordu. Milet gibi yağıyla ünlü başka merkezlerden de yağ getirilirdi, ama burada üretilen amphoralar üzerinde damga bulunmadığı gibi, türleri hakkında da bilgi yoktur. Atina'da ele geçirilen MÖ 2. yüzyıl başlarına ait bir yazıtta, eskiden en meşhur şehirler arasında yer alan Pontos'a zeytinyağı ihracıyla meşgul olan zengin bir iş adamından bahsedilmektedir. Çünkü kuzey Karadeniz sahillerinde Grek şehirlerinde zeytin yetiştirilmiyordu. Bu yüzden buralarda zeytinyağına talep fazlaydı, ama alt tarafı bu yağla mühürlenmiş amphora kalıntıları İskitya'da bulunmuştur. Bospor ve Khersones'de ise nar yetiştirir ve şarap üretirlerdi. Onların bu şaraplar için imal ettikleri amphoralar bozkırda oldukça meşhurdur.³⁶

Greklere bozkır ve orman- bozkır şeridinde koloniler kurmaya başladıkları tarihten itibaren getirilen kil kap kakak tezgahlarında da bir artış olmuştur. Bunlar doğrudan şarap talebiyle bağlantılıdır. Tütsü ve merhem koymak için kullanılan kap kakaklara da rastlanmaktadır. Merhem ya da kati ya da koyu bir yağ görünümündeydi. Aryballos (Tek kulplu, genelde küre-

33 B. N. Grakov, a.g.e., s. 108.

34 B. N. Grakov, a.g.e., s. 108- 109.

35 B. N. Grakov, a.g.e., s. 110- 111.

36 B. N. Grakov, a.g.e., s. 111.

sel dar boyunlu, 5- 8 cm yüksekliğinde yağ şişesi), lekythos (İnce silindirik vücutlu, dar boyunlu omuzla boyun arasında kulpu bulunan Grek vazosu), alabaster (Kaymaktaşı. Parfüm ve yağ koymak için kullanılan küçük vazo) ve amphora adları verilen değişik şekilli kapaklı kaplar içine konulurdu. Bu kaplarda renkli camlardan hazırlanırdı³⁷.

Askerî İlişkiler

İskitlerle Grekler arasında ticaret sisteminin oturduğu dönemlerde askerî bakımdan çok fazla bir sıkıntının olduğunu söylemek için fazla bir veri bulunmamaktadır. Ancak zaman zaman İskitlerin daha geniş coğrafyalara yayılma ve hakimiyet kurma düşüncesinin varlığını söylemek mümkündür. İskitlerin Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlarda egemen oldukları sırada yerleşik çevrelerde, özellikle Grek çevresinde İskitlerin yayılmasını önlemek için bazı çarelere başvurulduğu görülmektedir. Bu kapsamsa Gelibolu yarımadasını kuzeyden gelecek istilalara karşı korumak için yarımadaının berzahına (kıstak=dil) MÖ 6. yüzyılın ortalarında bir duvar çekilmiştir. Atinalı soylu bir aileden gelen Miltiades, Traklarla anlaşarak Gelibolu'da bir krallık kurmuş ve duvarı yarımadaının başına, Kardis ile Paktya arasına çekirmiştir³⁸. Yukarıda belirtilen tarih Karadeniz'in kuzeyinde İskitlerin büyük bir güç olarak varlıklarını sürdürdükleri döneme rastlamaktadır.

Zamanla Karadeniz kuzeyinde Sarmat egemenliğinin artması İskit egemenlik alanının daralmasına neden olmuştur. İskitler bu gelişmeler sonucunda önemli bölge ve ekonomik kaynakları kaybetmişlerdir. Grek şehirlerinden zorla asker ve para toplamak suretiyle geçimlerini sağlamak istemişlerdir.³⁹ İskitler tarafından Grek şehirleri Sarmatlarla mücadelelerinde bir üs olarak kullanılmak istenmiştir. Bu gelişmeler sonucunda Grekler Sarmatlardan yardım istemek zorunda kalmışlardır.

İskit-Grek askerî ilişkileri yalnız İskit saldırılarından ibaret değildir. Grekler İskitlerin askerî gücünü öğrenmelerinden sonra onlardan yararlanma şeklinde de olmuştur. Herodotos haklı olarak onların askerî gücü hakkında şunları söylemektedir:

“İskitlere saldıran hiç kimse, onların ellerinden kurtulamaz ve kendileri istemedikleri sürece kimse onları bulup bastıramaz; öyle insanlardır ki ne kentleri vardır ne kaleleri, hepsi de atlıdır ve ok atarak savaşır. Evlerini peşlerinde taşırlar, -zira ekip biçerek değil, hayvancılıkla geçinirler, evleri arabalarıdır-böyle insanlar yenilebilir, ele düşürülebilir mi?”⁴⁰

Lucianos ise, İskit okçularının hedefi vurma bakımından diğer halklardan üstün olduğunu belirtmekte ve bu hususta şunları söylemektedir:

“Bazıları ok atmaya öğrenirken, ince dallardan yığınlar yaparlar, bunu uzağa değil, hemen önlerindeki bir sırğa asarlar, sonra ona ok atarlar. Eğer isabet

37 B. N. Grakov, a.g.e., s. 111- 112.

38 Aşkudil Akarca, a.g.e., s. 125.

39 John Harmatta, a.g.e., s. 8.

40 Herodotos, a.g.e., IV, 46.

Gaz

Akademik
Bakış

47

Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

ettirip dalı delerle çok büyük bir şey yapmış gibi sevinirler. Çünkü okları dosdoğru dal demetine girmiştir. Oysa İskit okçuları öyle yapmazlar. Onlar öncelikle kendileri ata binerler, atı dörtnala koşturarak ok atarlar. İkinci olarak nişan aldıkları şeyin de hareketli olması gerektiğini düşünürler. Onlara göre hedef ok darbesini bekleyen sabit bir şey olmamalı, aksine mümkün olduğunca hızlı hareket etmelidir. Onların çoğu vahşi hayvanlara bir kısmı da kuşlara nişan alır. Eğer oklarının etkisini görmek istiyorlarsa önlerine sert bir odun ya da ham deriden bir kalkan koyarlar. Eğer bunu delerle okların düşman silahlarını da deleceğinden emin olurlar”.⁴¹

İşte İskit askerî gücünü ve İskitlerin ok atıcılıktaki başarısını bilen Grekler Atina şehrinin korumasında İskit okçularından yararlanmışlardır. İskit okçuları MÖ 5. yüzyılın ortalarında Atina'ya getirilmişlerdir. Onlar şehrin düzenini sağlayan polis gücü olarak görev yapmışlardır. MÖ 457 yılının hemen öncesi ve sonrası dönemde Atina'da yeni demokratik reformların gerçekleştirilmesi ve aynı zamanda bir takım oligarşi taraftarı Atinalıların Spartalılarla iş birliği yaparak Atinalıların demokratik kurumlarını yıkmaya yönelik iç tehditlerin artması İskit okçularına ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Atinalılar devlete yönelik iç savaş tehlikesinin ciddiyetini göz önüne alarak tarafsız, güçlü, güvenilir, sadık, emirleri yerli yerine getirebilecek ve iç politik gelişmelerden etkilenmeyen İskit okçularını kullanma arayışı içerisine girmişler ve düşüncelerini de uygulamışlardır.⁴²

Kültürel İlişkiler

İskitlerle Greklerin kültürel ilişkileri iktisadi ve askerî ilişkilere göre daha zayıf kalmıştır. Özellikle İskitlerin Herodotos'un belirttiği gibi gelenek ve göreneklerine çok bağlı oldukları bilinmektedir.⁴³ Böyle bir durum kültürel olarak dış kültür etkileri ve karşılıklı kültürel etkileşime kapalı oldukları ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan kendi kültürlerini yayma gibi bir gayret içerisinde olmadıkları da anlaşılmaktadır.

Ancak İskitlerden Grek kültür çevresine gidenler de olmuştur. Bu bağlamda kendi kültür çevrelerinden ayrılmaları ve farklı bir dünyayla tanışmış olmaları söz konusudur. Hatta Grek çevresine gidenlerin onların dilini öğrendikleri ve belirli bir süre onların arasında yaşadıklarından da söz etmek mümkün olabilmiştir. Bu bağlamda Grek kültüründen etkilendikleri gibi kendi kültürlerini de anlatma ya da kendi kültürleriyle Grek kültürünü karşılaştırma imkânı bulmuşlardır. Bu açıdan bakıldığında bazı yönlerden Grekleri de etkilemişlerdir.

Bunlar arasında Toharis ve Anaharsis önemli bir yer tutmaktadır. Bunlar, MÖ 6. yüzyılda Atina'ya Greklerce davet edilmiş ve diplomatik nedenlerle İskit soylulardır. Grek düşüncesinin hemen oluşum döneminde Ati-

41 Lucianos, Hermotimus, VI, çev. K. Kilborn, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London 1990, 33.

42 Muzaffer Demir, "İskitli Okçuların Atina'ya Getiriliş Tarihi Üzerine Yeni Bir Yorum (M.Ö. 5. yüzyıl)", *Bellekten*, Cilt LXV, Sayı 244, 2001, s. 905- 910.

43 Herodotos, a.g.e., IV, 76.

na'da aynı zamanlarda bulunan Toharis ve özellikle Anaharsis, söz konusu düşüncenin oluşumuna katkılar sağlamışlardır. Sofistik, Şüphecilik ve Kiniklik gibi akımların kurucuları kabul edilmişlerdir ve bu akımların temsilcileri onları kendilerinden birisi olarak görmüşlerdir. Toharis ve Anaharsis ahlakçı filozoflar olarak kabul edilmiştir. Aynı zamanda Toharis önemli bir doktor ve Anaharsis de bazı aletlerin mucidi bir teknisyen olarak meşhur olmuştur.⁴⁴ Örneğin Toharis Grekler arasında yalnız hikmet sahibi bir filozof olarak meşhur olmamıştır. Aynı zamanda bir doktor olarak da meşhur olmuştur. Zamanında Atina'da çıkan vebayı yok etmesi onu şöhrete ulaştırmıştır. Bunun için o, Grekler arasında "Yabancı Doktor" ve Grek şifa Tanrısı "Asklepios'un Oğlu" unvanıyla da anılmıştır.⁴⁵ Antik Grek döneminden itibaren Toharis ve Anaharsis Grek, Hıristiyan, Yahudi ve İslam düşüncelerini etkilemişler, günümüzde de etkileri devam etmektedir.⁴⁶

Sonuç

Karadeniz'in kuzeyine İskitlerin gelişi MÖ 800 yıllarında Çin'in kuzeybatı bölgelerinde kuraklıkların yaşanmasının bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Konargöçer bir hayat süren İskitler hayvanlarına yeni otlak alanları bulmak için bozkırlarda doğudan batıya doğru hareket etmişler ve MÖ 8. yüzyılın sonlarına doğru Kırım merkez olmak üzere bütün Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara yayılmışlardır. Onların doğuda Hazar Denizi ve Ural Dağlarından batıda Macar Ovasına kadar yayıldıkları görülmektedir. Aynı zamanda Karadeniz sahil şeridinde kadar inerek hakimiyet alanlarını genişletmişlerdir.

Grekler ise boğazları geçerek Karadeniz'in güney ve kuzey sahil şeritleri boyunca koloni şehirleri kurmak suretiyle bu bölgelere yayılmışlardır. Özellikle Greklerin Karadeniz'in kuzeyinde koloni şehirleri kurmaları İskitlerle Greklerin birbiriyle karşılaşmalarına zemin hazırlamıştır.

Grek-İskit ilişkileri İskitlerin Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara yayılmaları ve Greklerin, özellikle Miletosluların Karadeniz'in kuzeyinde koloni şehirleri kurmalarıyla başlamıştır. Bu ilişkilerin başlangıçta karşılıklı çıkarlara dayalı olarak başladığı anlaşılmaktadır. İskitler Kimmerleri yurdundan edip Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara hâkim olup, Karadeniz sahil şeridinde ulaştığında Grekler de boğazlardan geçip Karadeniz kuzey sahil şeridi üzerinde koloni kentleri kurunca ilişkiler ticarete yönelik olmuştur. Bu bağlamda Grek-İskit ilişkilerinin merkezinde ticaret olmuştur.

İskit-Grek ilişkileri hemen birdenbire gerçekleşmemiş, bu faaliyetler için bir alt yapı oluşturulması belirli bir zamana yayılmıştır. İskitlerin bütün bu bölgelere yayılmaları ve Greklerin de sahil şeridinde koloni şehirleri kurmaları zamanla olmuştur. Bütün yayılma süreci tamamlandıktan sonra faaliyetler büyük ölçüde ticarete yönelik olarak gelişme imkânı bulmuştur.

44 Mehmet Bayrakdar, *Yunanistan'da Saka Türk'ü Üç Filozof*, Ankara: Akçağ Yayınları, 1. Baskı, Ankara 2013, s. 236.

45 Mehmet Bayrakdar, a.g.e., s. 100.

46 Mehmet Bayrakdar, a.g.e., s. 237.

Grek- İskit ilişkileri İskitlerin Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara yayılmaları ve Greklerin, özellikle Miletosluların Karadeniz'in kuzeyinde koloni şehirleri kurmalarıyla başlamıştır. Bu ilişkilerin başlangıçta karşılıklı çıkarlara dayalı olarak başladığı anlaşılmaktadır. İskitler Kimmerleri yurdundan edip Karadeniz'in kuzeyindeki bozkırlara hâkim olup, Karadeniz sahil şeridinde ulaştığında Grekler de boğazlardan geçip Karadeniz kuzey sahil şeridi üzerinde koloni kentleri kurunca ilişkiler ticarete yönelik olmuştur. Bu bağlamda Grek- İskit ilişkilerinin merkezinde ticaret olmuştur.

İskitlerle Greklerin ilişkileri geliştiğinde ve özelliklerini tanıdıklarında başka ilişkilerin –ticarete olduğu kadar olmasa da- gerçekleştiği görülmektedir. Özellikle dostluğun sürdüğü dönemde Greklerin İskitlerin askerî güçlerinden de yararlandığı görülmektedir. Bunun için Atinalıların Atina şehrinin güvenliğini sağlamak için İskitli okçuları görevlendirmeleri kayda değer bir husus olarak dikkati çekmektedir.

Başka bir husus kültürel ilişkilerdir. Grekler uzun zaman koloni kentlerinde yaşamalarına, Herodotos ve Hippokrates gibi Grek yazarların Karadeniz'in kuzeyinde doğrudan İskit yurdunda bilgi toplamalarına rağmen, Grek kültürünü yayma gibi bir durumları olamamıştır. İskitlerin gelenek ve göreneklerine son derece bağlı olmaları, yabancı kültürlere ve dolayısıyla Grek kültürüne kapalı bulunmaları kültür etkileyciliğinin önüne geçmiştir. Ancak İskit kökenli bazı kişilerin Yunanistan ve özellikle Atina'ya yerleşmeleri kültürel etkilemede etkili olmuştur. Toharis ve Anaharsis gibi düşünürler bu kapsamda değerlendirilebilir.

Grek -İskit ilişkilerinin iktisadi boyutu ön plana çıkmakla birlikte tek boyutlu olmadığı anlaşılmaktadır. Askerî ve kültürel boyutlarının da bulunduğu söylemek mümkün olabilmektedir. İlişkileri zaman zaman Karadeniz'in kuzeyindeki güç dengelerinin değişimi olumsuz etkilese de barış sürecinde bütün bu ilişkilerin olumlu bir şekilde sürdürüldüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.

Kaynaklar

- AKARCA, Aşkıdil, *Şehir ve Savunması*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1987.
- BAYRAKDAR, Mehmet, *Yunanistan'da Saka Türk'ü Üç Filozof*, Akçağ Yayınları, Ankara 2013.
- DEMİR, Muzaffer, 2002, "İskitli Okçuların Atina'ya Getiriliş Tarihi Üzerine Yeni Bir Yorum (M.Ö. 5. yüzyıl)", *Bellefen*, Cilt LXV, Sayı 244, s. 905- 910.
- DURMUŞ, İlhami, "Tuna Nehri Çevresinde İskit ve Sarmatlar", *Gazi Türkiyat, Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, CİLT 1, Sayı 4, 2009, s. 11- 19.
- DURMUŞ, İlhami, *Sarmatlar*, Akçağ Yayınları, Ankara 2012.
- DURMUŞ, İlhami, *İskitler*, Akçağ Yayınları, Ankara 2017.
- EBERHARD, Wolfram, *Çin Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1987.
- GRAKOV, B. N., *İskitler*, (Çev. Ahsen Batur), Selenge Yayınları, İstanbul 2006.
- HARMATTA, John, *Studies on the History of the Sarmatians*, Budapeşte: Pazmany Peter Thdomyenygetemi Görög Filologiai Intezet, Budapeşte 1950.

Görüş

Akademik
Bakış

50

Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024

- HERODOTOS, *Herodot Tarihi*, (çev. M. Ökmen), Remzi Kitabevi, İstanbul 1991.
- LUCIANOS, Hermotimus, VI, çev. K. Kilborn, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London 1990.
- MANSEL, Arif Müfid, *Ege ve Yunan Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 2020.
- MEMİŞ, Ekrem, *İskitler'in Tarihi*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 1987.
- MEMİŞ, Ekrem, *Tarihi Coğrafyaya Giriş*, Ekin Yayın Basın Dağıtım, Bursa 2012.
- RİCE, Tamara Talbot, *The Scythians*, Thames and Hudson, London 1958.
- TARHAN, M. Taner, "Eskiçağ'da Kimmerler Problemi", *VIII. Türk Tarih Kongresi*, Cilt I, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1979, s. 355- 369.
- VERNADSKY, George, 1943, *A History of Russia, Ancient Russia*, I. Cilt, Vale University Press, New Haven.

Extended Abstract

Scythians originally lived in Central Asia. There was a drought here around 800 BC. Grassland areas were affected by drought. People living in this geography could not find sufficient pasture areas for their animals. Therefore, the Scythians had to migrate from east to west. Scythians came to the steppes north of the Black Sea. Cimmerians lived in this region. The Scythians forced the Cimmerians to migrate from the north of the Black Sea. As a result, the Scythians spread across the steppes from the Caspian Sea to the Danube.

The Greeks reached the Black Sea to establish a colony. Meanwhile, the Greeks established colonial cities both in the south and north of the Black Sea. These were the cities of Apollonia, Mesembria, Tomoi, Istros, Tiras, Olbia, Teodosia, Pantikapaion, Fanagoria, and Discorias. Wheat, animal hides, wool, timber, precious stones and minerals were effective in the Greeks' arrival to the north of the Black Sea.

As a result of these developments, relations began between the Scythians and the Greeks. Relations between the two communities continued in an atmosphere of friendship. After Scythian rule, Sarmatian rule began in the north of the Black Sea. Scythian and Greek relations continued during the Sarmatian rule. The Scythians continued their dominance over important Greek colonial cities. Relations between Scythians and Greeks developed in many ways. There were economic, military and cultural relations between the two societies.

Undoubtedly, economic relations here developed based on trade. Greek colonists bought the goods they needed from the Scythians. They sold the goods they needed to the Scythians. Most wheat was exported from the Scythian country. Other exports included cattle, leather and fur. Greek goods and craft products were exported to Scythia. Chief among these were olive oil and wine. These products, which were needed in the Scythian country, were sent in large containers. Small containers to hold oils and perfumes were also exported to Scythia.

During the period when the trade system between the Scythians and the Greeks was established, there were not many military problems. However, from time to time, the Scythians had the idea of spreading and dominating larger geographies. While the Scythians were dominant in the steppes north of the Black Sea, some measures were taken to prevent the spread of the Scythians in settled circles, especially in the Greek environment. In this context, a wall was built on the isthmus of the Gallipoli peninsula to protect it from invasions from the north. Moreover, as a result of the increase in Sarmatian domination in the steppes north of the Black Sea and the shrinking of the Scythian domination area, the Scythians lost important regions and economic resources. As a result, they tried to make a living by collecting money and soldiers from Greek cities. They tried to dominate these Greek cities to use them as bases in their fight against the Sarmatians. Meanwhile, the hostile behavior of the Scythian ruler of Crimea

towards the Gallipoli people caused them to ask for help from the Sarmatians. The military relations between the Scythians and the Greeks were not limited to Scythian attacks alone. After the Greeks learned about the military power of the Scythians, they wanted to take advantage of them. Knowing the Scythian military power and the success of the Scythians in archery, the Greeks took advantage of the Scythian archers to protect the city of Athens. Scythian archers were brought to Athens in the mid-5th century BC. They served as the police force that kept order in the city.

Cultural relations between the Scythians and Greeks remained weaker than economic and military relations. It is known that the Scythians, in particular, were very attached to their traditions and customs, as stated by Herodotus. In such a case, it turns out that they are culturally closed to external cultural influences and mutual cultural interaction. On the other hand, it is understood that they are not making any effort to spread their own culture. However, there were also people from the Scythians who went to the Greek cultural environment. In this context, they are separated from their own cultural environment and introduced to a different world. In fact, those who went to the Greek environment learned their language and lived among them for a certain period of time. In this context, they were influenced by Greek culture. They also had the opportunity to explain their own culture or compare their own culture with Greek culture. From this perspective, they also influenced the Greeks in some ways. Among these, Toharis and Anaharsis have an important place. They were invited to Athens by the Greeks in the 6th century BC. Toharis and especially Anaharsis, who were in Athens at the same time during the formation of Greek thought, contributed to the formation of the thought in question. Tocharis and Anaharsis were considered moral philosophers. At the same time, Toharis became famous as an important physician and Anaharsis as a technician and inventor of some instruments. Toharis eradicated the plague epidemic that broke out in Athens during her time and thus became famous

Görüş

Akademik
Bakış

52

Cilt 18
Sayı 35
Kış 2024